

Limyra Çalışmaları 2006

Works at Limyra in 2006

Thomas MARKSTEINER

15.08-15.09 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışmalar sırasıyla şöyle özetlenebilir;

- 1- Depo sayımı
- 2- Depolardaki bilimsel çalışmalar
- 3- Aşağı şehirde bulunan devşirme blokların mimari çizimi
- 4- Finike'nin yukarısında Yalakbaşı Mevkii'nde yer alan bir kutsal alanın incelenmesi.

Depolardaki hırsızlık nedeni ile eski eserlerin sayımı yapılırken yeni eserlerin çıkartılması organizasyon bakımından uygun görülmediğinden ve bazı kazı çalışanlarının depo sayım işi ile görevlendirilmiş olmasından dolayı kazı çalışmaları 2006 yılı için iptal edilmiştir.

1. Depo Sayımı:

Depolardaki eserlerin sayımı çalışmaları 15 gün sürmüştür. Bu kapsamda depo iç mekanlarına hassas alarm sistemleri yerleştirilmiştir ve güvenliğini arttırıcı diğer önlemler alınmıştır.

2. Depolardaki Bilimsel Çalışmalar:

2002-2005 yılları arasında Batı şehirde sürdürülmüş olan kazı projesi tamamlanmış ve Hellenistik öncesi katmanlarda yapılan çalışmalar bitirilmiştir. Elde edilen sonuçların bilimsel yayının yapılabilmesi için bu döneme ait buluntuların çizim, inceleme ve fotoğraflama işleri ile gerekli restorasyon ve konservasyon çalışmaları yapılmıştır. Yine, Hellenistik Dönem sonrası katmanlardan ele geçen buluntular da incelenmiş, küçük buluntular yayına hazır hale getirilmiştir.

3. Devşirme Blokların Mimari Çizimi ve Bir Hellenistik Peripteros Üzerine Düşünceler:

2005 yılı kampanyası esnasında L. Cavalier tarafından devşirme kataloğu çalışmalarına başlanmıştır. 90'lı yıllarda J. Borchhardt tarafından Geç Antik sur duvarlarından

The 2006 campaign was conducted from the 15th of August to the 15th of September and can be summarised under the following titles:

- 1- *Control of the items in the depot*
- 2- *Scientific work in the depot*
- 3- *Architectural drawing of the spolia blocks that were found in the Lower City*
- 4- *Exploration of a sanctuary in the Yalakbaşı area by Finike.*

The contents of the depot were taken under control and the finds were cross-checked against the inventories because of theft from the depots, consequently, it was considered inconvenient to uncover further items during this season. Some members of the excavation team were appointed duties in the depot inventory checking and therefore the excavation work that had been planned for 2006 was cancelled.

1. Control of the items in the depot:

The checking of the items in the depot lasted for 15 days. For security purposes, movement sensitive alarm systems were installed inside the chambers housing the depot and other security measures were also taken.

2. Scientific work in the depot:

The excavation project in the West City from 2002 to 2005 and the study of pre-Hellenistic strata were completed. For the purpose of preparing for publication, drawings, study and photographic documentation of items from this period were made as well as the necessary restoration and conservation work on these objects. In addition the small finds uncovered in the post-Hellenistic strata were also examined and the small finds are now ready for publication.

çıkartılan blokların anıtsal bir kült yapısına ait olabileceği anlaşılmıştır. Bu bloklardan en iyi korunan ve yapıyla ilgili bilgi veren 18 adedinin mimari çizimleri yapılmıştır. Eserler L. Cavalier tarafından yayımlanacaktır.

Gaius Caesar'ın kenotaphına ait 2002'de yüzey bulun-tusu olarak ele geçen köşe pilasterinin mimari çizimi de geçtiğimiz çalışma döneminde bitirilmiştir.

Doğu şehir Geç Antik Dönem surlarının güney kısmından çıkarılmış olan çok sayıdaki devşirme bloğun, bugüne kadar varlığından haberdar olunmayan anıtsal bir yapıya ait olduğu anlaşılmıştır. Devamının hâlâ sur duvarları içinde bulunması olasıdır. Yerel kalker taşından kesilmiş bloklar, ikinci kullanımlarında sistematik olarak mimari süslemelerin büyük bir kısmı kaybolacak kadar yoğun zarara uğramışlardır. Blokların, cella duvarlarının dış kısmının Korint yarım ve çeyrek sütunlar ile çevrili bir İon peripterosuna ait olduğu düşünülmektedir. Tarihlemeleri, sadece stil ve yapı tekniğine ait özelliklerden yola çıkarak yapılabilmektedir. Sütun başlıkları ne yazık ki kötü durumdadır ve çok az bilgi verebilmektedir. Akantus bezemeleri, cephe kesimi altındaki Lesbos kymationu, blokların özenli işçiliği, sütunların büyük kare zıvana delikleri ve blokların kaldırılması için açılmış delikler, L. Cavalier'in fikrine göre yapının Hellenistik Dönem'e ait olduğunu gösteren özelliklerdir. Bu sonuçlar ancak ön düşünceler olarak kabul edilmelidir. Yapının yeri belirsizdir, ancak Doğu şehrinin güneyinde olduğu düşünülmektedir.

4. Bonda Yalakbaşı Mevkii'ndeki Kutsal Alanda Yapılan Araştırmalar:

Kutsal alan 2006 Limyra çalışma kampanyası çerçevesinde B. Stark ve M. Wörrle tarafından incelenmiş ve Avusturya Arkeoloji Enstitüsü ile Alman Arkeoloji Enstitüsü tarafından finanse edilmiştir. Yalakbaşı kutsal alanı Limyra antik kenti teritoryumunun batısında, Bonda mıntikasını Finike'ye doğu batı yönünde birleştiren, denizden yaklaşık 300 m. yükseklikteki boğazın güneyinde, doğudan batıya hafifçe ama giderek yükselen bir kayalık alanda yer almaktadır (Ön raporları için bk.: A. Konecny – T. Marksteiner, bk.: KST XVI.II (1995) 237 vd.; KST XVII.II (1996) 146 vd.; KST XVIII.II (1997) 173 vd.; KST XIX.II (1998) 26 vd.; a.y, ÖJh 96 (1997) Res. 390 vdd.; A. Konecny – B. Marksteiner – T. Marksteiner, bk.: KST XX.II (1999) 142 vd.; KST XXI.II (2000) 86 vd. Bonda-Yüzey Araştırmasında uygulanan metod için bk.: T. Marksteiner bk.: K. Belke - F. Hild - J. Koder - P. Soustal (ed.), Byzanz als Raum, Denkschrift Wien 283, TIB 7 (2000) 119 vd. Araştırmanın sonuçları ve Bonda Bölgesi yerleşim tarihi için bk.: T. Marksteiner, "Chora und Polis:

3. Architectural drawing of the spolia blocks and remarks on a Hellenistic peripteros:

L. Cavalier began working on a spolia catalogue during the 2005 campaign. The blocks removed from the Late Antique fortifications in the 1990s by J. Borchhardt were understood to have come from a monumental cult structure. 18 blocks were picked from amongst the best preserved and most informative concerning the architecture of this cult structure, and drawings were made of them. These will be published by L. Cavalier.

The architectural drawing of the corner pilaster belonging to the cenotaph of Gaius Caesar that was found on the surface in 2002 was also completed.

Numerous spolia blocks that were removed from the south side of the Late Antique fortifications of the East City were understood to have belonged to a monumental structure whose existence was previously unknown. The rest may still be within the fortifications. Cut from the local limestone these blocks suffered great damage, losing during their secondary use most of their decoration. It is thought that these blocks belonged to an Ionic peripteros whose cella walls were encircled by Corinthian half-and quarter-columns. Dating can only be based upon the style and structural characteristics. The column capitals are in very poor condition, providing with very little information. Acanthus carvings, Lesbian cymation under the facade geison, the fine workmanship of the blocks, the large square mortises of the columns, the holes carved to lift the blocks, all indicate to L. Cavalier a date in the Hellenistic period, but these conclusions are preliminary. The location of the monument is unknown but is thought to have been in the south of the East City.

4. Exploration of a sanctuary in the Bonda Yalakbaşı area:

Surveys of the sanctuary in 2006 were conducted by B. Stark and M. Wörrle and were financed jointly by the ÖAI and by the DAI. The Yalakbaşı sanctuary is located on a high rocky area at an altitude of 300 m., rising gently from the east towards west, to the south of the strait that connects the Bonda region with Finike, in an east-west direction. For preliminary reports see A. Konecny – T. Marksteiner in KST XVI-II (1995) 237 ff.; idem, KST XVII-II (1996) 146 ff.; idem, KST XVIII-II (1997) 173 ff.; idem, KST XIX-II (1998) 26 ff.; idem, ÖJh 96 (1997) Beibl. 390 ff.; A. Konecny – B. Marksteiner – T. Marksteiner in KST XX-II (1999) 142 ff.; idem, KST XXI-II (2000) 86 ff. For the survey method at Bonda, see T. Marksteiner in K. Belke – F. Hild – J. Koder – P. Soustal (eds.), Byzanz

Res. 1
Yalakbaşı Mevkii
Fig. 1
Yalakbaşı area

Methoden und Ergebnisse der historischen Landeskunde", bk.: F. Kolb (ed.), Kolloquium des Historischen Kollegs in München, Schriften des Historischen Kollegs Kolloquien 54 (2004) 252-290. Bonda-Bölgesi Hellenistik Dönem tahkimli köyleri için bk.: Th. Marksteiner, III. Uluslararası Likya Sempozyumu. Sempozyum Bildirileri (2006) 441 vdd.

Kutsal alan Yalakbaşı kalıntılarından 1 km. uzaklıktadır (Res. 1). Ulaşım patika bir yoldan sadece yaya olarak gerçekleştirilebilir. Bu yol kutsal alanın bulunduğu en dar alanda da olduğu gibi kısmen antik bir teraslama üzerinden devam eder ve olasılıkla Antik Dönem'de Phoinikous liman kentinden Yalakbaşı yerleşimine giden kestirme bir yoldu. Araştırma yaklaşık 40x40 m. büyüklüğünde bir alanda yapılmıştır (Res. 2). Bu alan içerisindeki yaklaşık 17x25 m.'lik bir alanın 1:100 ölçekli taş planı, her bir anıttan çok sayıda detay çizimi yapılmış, 100'ün üzerinde fotoğraf çekilmiş, yazıtların kopyası alınmış ve 55 eserin açıklamalı kataloğu yapılmıştır. Kutsal alanda birbirlerine yakın bir şekilde duran adak stelleri (Res. 3), sunak ve payeler bulunmaktadır.

Res. 2 Yalakbaşı Mevkii
Fig. 2 Yalakbaşı area

als Raum, Denkschrift Wien 283, TIB 7 (2000), 119 ff. For the results of the surveys and the settlement history of the Bonda region, see T. Marksteiner in F. Kolb (ed.), Chora und Polis: Methoden und Ergebnisse der historischen Landeskunde, Kolloquium des Historischen Kollegs in München, Schriften des Historischen Kollegs Kolloquien 54 (2004) 252-90. For the Hellenistic period fortified villages in the Bonda region, see T. Marksteiner, IIIrd International Symposium on Lycia. Symposium Proceedings (2006) 441-458.

The sanctuary is 1 km. from the Yalakbaşı ruins (Fig. 1). Access to the site is only possible on foot via a path extending partially along an ancient terrace, as also in the narrowest area where the sanctuary is located. This was possibly a shortcut, connecting the Phoinikus port town to the Yalakbaşı settlement in antiquity. Research was conducted in an area measuring approximately 40x40 m. (Fig. 2). A floor plan of 1:100 scale, of an area approximately 17x25 m. was made and numerous detailed drawings were made of each monument; more than 100 photographs were taken; inscriptions were copied; and 55 items were catalogued in detail. There are votive steles (Fig. 3), altar and piers standing close to each other in this sanctuary.

The dimensions of the finds varied from a miniature altar of 10 cm. to a 2-3 m. long monumental pier (Fig. 4). Most of the monuments stood on stool shaped foundations and carried bronze votive offerings, inferred from the holes on their surfaces. Despite the varying quality of the workmanship, it is not possible to evaluate the craftsmanship or the quality because of heavy weathering or damage. What is most obvious is the presence of a formal monotony. Regardless of their size, the piers all have the same capital motif. The fact that no remains of any walls have been found indicates this sanctuary was an open air one.

Res. 3 Adak steli
Fig. 3 Votive stele

Buluntuların boyutları 10 cm. büyüklüğündeki minyatür bir sunaktan, 2-3 m. büyüklüğündeki anıtsal bir payeye kadar çeşitlilik gösterir (Res. 4). Anıtların pek çoğu tabure biçimli temel üzerinde yer almış ve yüzeydeki deliklerden anlaşıldığı üzere bronz adaklar taşımışlardır. İşçilik kalitesi değişmekle birlikte, genelde yoğun aşınma ve tahrip nedeni ile işçiliğe yönelik pek fazla bilgi edinilememektedir. Açıkça fark edilen belli bir biçimsel monotonluktur. Payeler küçük veya büyük olmaları fark etmeden hep aynı başlık motifini göstermektedir. Hiçbir duvar kalıntısı bulunamamış olması buranın bir açık hava kutsal alanı olarak kullanıldığını göstermektedir.

Tarihleme, son derece aşınmış ve okunması güç olan yazıtlar yardımıyla yapılabilmektedir. Tüm yazıtlar Roma Dönemi ortalarına tarihlenmekle birlikte, kutsal alanın önceden de var olmuş olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Yazıtlardan elde edilen bilgiye göre kutsal alan şimdiki kadar adı bilinmeyen "Suraendis" adındaki bir tanrıya adanmıştır. Tamamen tahrip edilmesine rağmen herşey yerli yerinde bırakılmıştır. Bazı anıtların temelleri halen *in situ* halinde, bazıları asıl yerlerinden biraz uzakta yıkık halde, bazıları ise güneydoğuya doğru meyilli olan alana yuvarlanmış olarak bulunmaktadır. Bu nedenle alanın orjinal yapısı hakkında sadece varsayımlar yapılabilmektedir. Olasılıkla antik yol Doğu'dan Batı'ya büyük bloklardan yapılmış bir teras duvarının güneyinden, teraslama boyunca hafif yükselerek devam etmekte idi. Küçük adak stellerinin büyük bir bölümü, yolun üst kısmında kuzeyde oluşan terasta eksedra tarzındaki küçük bir alanda ardı ardına yer almaktaydılar. Anıtsal iki paye ise, olasılıkla yolun güneyinde hemen hemen aynı yükseklikteki bir terasta durmaktaydılar.

Res. 4 Yazıtlı Altar
Fig. 4 Altar with Inscription

The dating is based on the heavily worn and hardly legible inscriptions. Although all the inscriptions are dated to the middle of the Roman period, it must be kept in mind that the sanctuary may have functioned before this period.

The inscriptions revealed that this sanctuary was dedicated to a previously unknown deity called Suraendis. Although everything is damaged, all was left in place. Foundations of some of the monuments remain in situ, others are broken and lie nearby, while others fell down the slope towards the southeast. Therefore, we are only able to make assumptions concerning the original layout of the site. Possibly the ancient path extended, rising from east to west along the south side of a terrace wall built from large blocks. The vast majority of small votive steles stood one after the other in a small exedra-like area on the terrace to the north of this path. Two monumental piers possibly stood on a terrace to the south of the path, almost at the same level.